

alien. gerentib. l. Si convenerit 18. §. ult. de pignor. action. Cujac. lib. 29. Pauli ad edict. in d. §. ult. Sic quod famis necessitate patri liceat filium pignori tradere, expressim deciditur Jure nostro Regio per. l. 8. tit. 17. p. 4. l. 3. tit. 13. part. 5. & observant Sanch. d. dub. 13. num. 1. vers. Tertius est Cujac. ad Jul. Paul. lib. 5. tit. 1. de liberali caus. Barbosa num. 5. & alii, quorum memini supra lib. 2. cap. 1. num. 5. ubi excepi filium clericum in Sacris.

Verf. Tertio etiam si.

18 Nulla ex alia causa, seu necessitate etiam gravissima, præter famem, licebit patri vendere filium, aut pignori dare, nec ut se à captivitate redimat, nisi filius assentiatur. Gregor. Lop. in l. 8. gloss. 1. tit. 17. p. 4. Sanch. Consil. Moral. lib. 1. cap. 1. dub. 13. num. 4. Merlin. omnino legendus de pignorib. lib. 2. q. 50. num. 89. cum seqq. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 2. dub. 8. num. 8. Surd. de privileg. 38. num. 14. Barbosa cum aliis num. 7. Dissentit Pinell. in rubr. part. 2. num. 27. C. de bon. matern. qui opinatur, ex alia urgente necessitate, veluti ut se pater à morte liberet, posse filium vendere: cui adhærent Molin. de just. & jur. disp. 33. numer. 27. Azor. sup. de cap. 19. vers. Duo hic meritò. Hæc sententia de jure naturali est omnino vera, ut ex aliis tradidi supra, num. 12. sed quoad civile Romanorum altera magis mihi placet; lex enim si voluisset permittere venditionem filii ex aliis patris urgentibus necessitatibus, id expressisset facile, argumento legis unice, §. Sin autem ad deficientis, C. de caduc. tollend. cum aliis apud Barbofam axiom. 136. num. 5. maxime cum ea constitutio coarctatè loquens verbo tantummodò, omnem extensionem, atque epikejam excludit.

19 Præterea invenitur ratio specialis ad permittendam filii alienationem famis ob causam, quæ in aliis etiam gravissimis parentum necessitatibus abest, quia scilicet periculum mortis imminet tam patri, quam liberis, qui in familia sunt; ideo oportet ut filii venditione vita ejus ac patris conservetur, cum aliàs uterque fame periret, ut expressim asseritur in l. 8. tit. 17. part. 4. ibi: *E la razon por que puede esto facer, es esta, por que pues el padre no ha otro consejo por que pueda esforce de muerte el nin, el hijo, guisada cosa es que le pueda vender, e acorrerse del precio, por que non muera el uno, nin el otro.* Accedit Cujac. ad Jul. Paul. lib. 5. Sentent. tit. 1. de liberal. caus. ubi ait: *Atque ita non tam ut sibi, quam ut vitæ eorum consulat, pater vendet liberos.*

20 Unde Pinelli, ar sequacium opinio sustineri possit ubi tam pater, quam filius gravi necessitate premerentur, ut si hostes utriusque mortem minarentur, nisi certam exhiberent quantitatem, tunc patri liceret filium vendere, ut pretio amborum vita redimeretur, ut tenuit Ripa in l. Obligationes, n. 15. de pignor. Merlin. d. q. 50. n. 99.

Verf. Quarto quod in dicta lege 2.

21 Clericus in sacris non subjicitur venditioni, ex d. l. fin. etiam si à patris potestate non sit exemptus; nam cederet in dedecus Ordinis Clericalis. Trullench sup. Molin. num. 25. Sanch. num. 5. Azor. d. cap. 19. vers. Si iterum roges. Surd. numer. 16. Barbosa collect. d. l. fin. n. 8. Mozzius de contract. tract. de empt. & vend. tit. quæ res emi, vel vendi poss. num. 51. Marta de jurisdict. part. 4. ent. 1.

casu 90. n. 5. Idem de filio conjugato asseverant Molin. num. 24. Trullench de dub. 8. n. 8. Azor. ubi proximè, quanquam per matrimonium filius jure communi sui juris non fiat, quoniam generaretur incommo- dum uxori, & liberis. Sed hæc opinio non haberet locum si familia venditi, etiam fame oppressa de pretio partem perciperet in alimentis, cum aliàs periret.

Jus vendendi filium emancipatum patri non 22 competere ex Imperiali Constitutione docent Molin. num. 24. Trullench sup. Lessius de just. & jur. lib. 2. cap. 5. num. 17. Pinel. sup. num. 23. & alii apud Surd. d. privileg. 38. num. 15. à quibus ipse non rectè dissentit, quia per emancipationem filius velut extraneus extra familiam, & potestatem patris constituitur, nec vinculum naturale per se solum valet tribuere illam vendendi liberis facultatem ex lege Imperatoris, sicut contin- git in matre, cui alienatio filiorum famis causâ non licet. Sanch. de dub. 13. num. 2. Molin. n. 26. Gregor. Lop. in l. 8. tit. 17. p. 4. Pinel. ubi proximè, Surd. cum aliis ex num. 17. Barbosa collect. d. l. fin. num. 9. Merlin. sup. num. 82. Jure tamen naturali gravi urgente necessitate, mater poterit vendere filios, sicut pater. Azor. sup. vers. Mibi verò Trullench de dub. 8. num. 8. Molin. n. 10. De nepote, quem avus sub potestate habet, controvertitur. Quidam huic facultatem vendendi concedunt, sicut patri. Ascan. Clem. de patr. potest. 1. effect. numer. 20. Merlin. sup. num. 84. Alii denegant Sanch. n. 3. Surd. num. 20. Barbosa n. 10. qui dissentit conciliari posset, ut prior sententia obtineat ubi filius de medio sublatus est, ac nepos ejus loco jam est subrogatus. Posterior quoties filius supervivit, in cujus potestatem nepos, avo decedente, debet cadere.

Verf. Quintò ad ejusdem legis 2.

Jure naturæ si pater, aut mater famis causâ, aut 23 alia gravi necessitate urgente ex inopia filium venderit, hic verè servus fit, cujus dominium emptor irrevocabiliter acquirit. Molin. ubi proximè. Hoc Constantinus in d. l. fin. ita temperavit, ut qui filium emerit, compellatur pretium recipere, vel mancipium, ut filius venditus liberetur ab obligatione serviendi, ac pristinae suæ ingenuitatis restitua- tur: quod similiter cautum extat l. 9. tit. 17. part. 4. & observant Molin. de disp. 33. num. 22. Trullench ubi proximè, Sanch. num. 6. Lessius loc. cit. Gregor. Lop. in d. l. 9. Barbosa sup. num. 1. Surd. num. 29. Merlin. n. 81.

Sed si pater venditor pinguorem nanciscatur 24 fortunam, tenetur filium redimere: quod si im- pie prætermiserit, per judicem, filio agente, com- pelli poterit. Sanch. num. 7. Molin. num. 23. Surd. cum aliis num. 24. Barbosa num. 11. Ascan. Clem. de effect. 1. num. 27. Merlin. num. 102. Et patrem ad id teneri in foro conscientia, asserit Azor. d. cap. 19. vers. Si iterum roges. Jubet dicta lex 9. Partit. reddendam esse emptori eandem quantita- tem, quam pretii nomine exsolvit, & expensas, si quas fecisset, ut emptum aliqua arte instrueret, quam didicit. Ex quibus arguens cum Gregorio Lopezio ibi deducitur argumentum, addendum traditis sup. num. 14. & 15. quia probavimus, fi- lium sic venditum servum non fieri; nam si in dominium transfret emptoris sub tempus redem- ptionis, æstimaretur quanti tunc vendi commu- niter posset, habita ratione artis quâ instructus esset, non expensarum duntaxat, ut lex regia de-

cernit. De fame, & ejus effectibus diserverunt plu- res, quos congerit Barbosa d. collect. n. 12.

Ad Num. 5.

25 Divites in foro externo compelli possunt ad ex- pendendum eas elemosynas, ad quas in interno tenentur ex divino, aut naturali præcepto. Sanch. Consil. Moral. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num. 63. Greg. Lop. in proem. Partit. 5. Maltrill. de Magistrat. lib. 3. cap. 4. n. 95. Surd. de aliment. tit. 3. q. 3. n. 27. Marta de jurisdict. p. 4. casu 163. n. 13. Menoch. de arbitr. casu 182. n. 43. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 17. num. 120. Hermos. addit. gloss. rubr. tit. 1. part. 5. num. 20. Sarmient. de redditib. Ecclesiast. part. 3. cap. 4. num. 3. Scaccia de commerc. §. 1. q. 7. p. 1. numer. 72. vers. Ceterum hoc, Valalc. de privileg. pauper. q. 34. num. 4. ubi alii, Barbosa cum pluribus in cap. Sicut, num. 2. 47. distinct.

26 Non solum Judex laicus, sed etiam Ecclesia- sticus censuris constringere valet divites, ut eleemosynam indigentibus erogent. Sanch. Gregor. Lop. Bobadilla, & Hermosilla cum aliis, ma- ximè ubi extrema necessitas premit. Barbosa ex multis collect. cap. 1. num. 4. de empt. & vendit. licet Bobadilla admotet, quod non solent Ecclesia- stici Judices se intromittere. Est quaestio, an pauperibus actio detur in divites? Quidam concedunt, præsertim extrema laborantibus necessitate. Alii per officium judicis duntaxat elemo- synas exigendas asserunt, de quo Sanch. à num. 66. Sarmient. sup. & plures, quos pro utraque sententia cumulat Hermosilla num. 22. Sed Sanch. distin- xit, an petens extremam patiatur necessitatem, vel aliam. Priore casu actio competit, non posteriore. Quantitatem verò, quam exhibere debet dives conventus, pro suo arbitrio Judex definit, pensatis facultatibus divitis, & necessitate, & qualitate pau- peris.

27 Quando dives in foro conscientia erogare eleemosynam teneatur, fuse, ac egregiè docent Sanch. d. dub. 5. Azor. Instit. Moral. part. 2. lib. 12. cap. 7. cum seqq. Greg. Lop. in l. 11. gloss. 3. Hermos. ubi sup. num. 20. cum seqq. Surd. tit. 4. quest. 28. præter alios, quos refert Barbosa collect. cap. Pasce, 86. distinct.

28 Illud observatu dignum arbitror, quod si ad judicium vocatus pro eroganda elemosyna, offerat ege- no mutuum pecuniam, quâ sibi valeat subvenire, non liberaliter; nam nec in foro poli satisfacit obli- gationi largiendi elemosynam, ut resolvunt plures apud Hermosill. num. 19. Dissentiunt tamen alii, quos recenset idem, & Barbosa in d. cap. Sicut, num. 4. & 5. Confule Sanch. pluribus agentem d. dub. 5. ex numer. 45. Hæc licet ita sint, nunquam tamen agnovi divitem damnatum ad erogationem elemosynæ pauperi in judicio postulanti. Adde quæ de paupere litigante cum divite quoad litis expensas exhibendas observavi Practicar. cap. 6. n. 27. & 28.

Verf. Hujus tandem publica pietatis.

29 Merces, sed victualia non sunt carius vendenda exteris, iterque agentibus, quam incolis, ac indigentibus. l. 15. tit. 13. lib. 8. Recop. l. Animalia 18. C. de curs. public. lib. 12. ubi Placita, Boer. decis. 69. num. 21. Aviles in cap. 17. Prator. verb. Araxonables precios, n. 24. Molin. de just. & jur. disp. 34. num. 1. Mexia in pragmat. taxæ panis, conclus. 4. num. 21. Azeved. in d. l. 15. Recop. num. 1. Barbosa cum aliis collect. cap. 1. num. 1. de empt. & vendit.

Bobadill. Politic. lib. 3. cap. 4. num. 32. Ad quod venditores cogi poterunt etiam per Judicem Ecclesiasticam. Barbosa cum aliis num. 8. Imò apud nos iter agentes propria autoritate capere possunt, iusto, & communi pretio soluto, si venditores victualia subtrahant, nisi excessivum exhibeatur, d. l. 15. Recopilar. ubi Azeved. num. 5. Hermos. in l. 3. gloss. 1. n. 83. tit. 5. p. 5.

Aliquando tamen licebit plures vendere advenis, 30 quam incolis, veluti si plures ad emendum concurrant, veluti in transitu Principis, aut si classis ad portum advenit; non emptorum frequentia pre- tia rerum auferunt, tunc siquidem fas erit vendere exteris carius, quam indigenis, quanquam & ab his currens pretium exigere possent venditores. Molin. sup. num. 2. Lessius de justit. & jure, lib. 2. cap. 21. num. 30. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 6. num. 6. ubi cum aliis tradit, non prohiberi quod res vendatur extero plures, id est pretio supremo, & incolæ infimo intra justitiæ metas.

Ibi: Cujus opinio mihi verissima.

Quoad rem, de qua agimus, jurisdictio Ec- 31 clesiastica consuetudine extingui poterit, nisi Magistratus sæculares ab usum venditorum permisissent, impunitè concessa. In praxi Judices Ecclesiastici hujusmodi jurisdictione nequaquam utuntur. Boer. d. decis. 69. num. 21. Bobad. sup. lib. 2. cap. 17. n. 119. & 120.

Ad Num. 6.

Cives, & incolæ sterilitatis, ac penuriæ tem- 32 pere præferendi sunt exteris in emptione tritici collecti ex agris intra terminos suæ civitatis, vel oppidi. Gregor. Lop. in l. 15. gloss. 4. tit. 1. part. 1. Cancr. variar. part. 1. cap. 11. num. 55. Bobadilla Politic. lib. 3. cap. 3. numer. 54. Aviles in cap. 17. Prator. verbo Araxonables precios, num. 36. Joan. de Plateam d. l. Si quis per divinam, C. de aque- duct. lib. 11. Mieres de majorat. part. 1. q. 51. n. 28. Hermosilla in l. 3. gloss. 1. num. 78. tit. 5. part. 5. Mexia de pragmatic. taxæ panis, concl. 5. num. 94. Mathienz. in l. 1. gloss. 3. in fin. tit. 14. lib. 5. Recopilar. Guttier. Practicar. lib. 4. quest. 49. A quibus dissentire videtur quoad jus nostrum regi- um Azeved. in l. 28. tit. 18. lib. 6. Recop. quatenus asseverat, non licere Magistratibus civitatum pro- hibere, etiam urgente necessitate publica, tritici extractionem ad alia regni oppida sicut nec cetero- rum victualium. Sed ea constitutio restringitur ut procedat, cum Respublica ex transportatione famis calamitatem non patitur. Avendann. de exe- quend. mandat. cap. 19. num. 35. vers. Et per supra- dicta, Bobad. ubi proximè.

Cives non solum præponuntur in concursu ad 33 emendum triticum & alimenta, sicut assertum est, sed etiam uti possunt jure retractus, ac eadem post traditionem à profelytis avocare petio reddito, quod ipsi resolverunt. Bobadill. sup. num. 51. & 56. Mexia. n. 113. Hermosill. num. 79. Avend. ubi proximè, vers. Et ratione publica utilitatis, Azeved. in l. 7. n. 3. tit. 11. lib. 5. Recop. Guttier. sup. q. 50. omnino videndus, qui docet civibus concedi retractum in- fra novem dies sicut in cæteris, qui simile jus habent ex Regiis Constitutionibus. Circa pretii restitu- tionem vide quæ cum D. Covar. suo loco notan- tur, n. 38. cum. seq.

Ibi:

Ibi: *Colonus volentem vendere fructus.*

34 Colonus venditurus fructus ex fundo locato perceptos. domino potius quam alii iusto pretio tradere debet. Est omnium ferè communis sententia, cui subscribunt Gregor. Lop. in l. 55. gloss. 1. tit. 5. p. 5. Cacer. sup. numer. 52. Azeved. numer. 2. Guttier. q. 49. n. 2. Mexia num. 112. Castill. lib. 1. de usufruct. cap. 74. num. 15. Joseph. Ludovif. Perus. dec. 24. in fin. Orosc. in l. Imperator. n. 16. ff. de pact. Narbona in l. 25. gloss. 15. n. 8. tit. 21. lib. 4. Recop. Hermos. in l. 55. gloss. 1. n. 5. tit. 5. p. 5. & alii plurimi apud ipsos.

35 Verumtamen contrarium sustinet D. Covar. rectè probans, communem conclusionem nullo jure fulciri, nec colonum teneri ad fructus vendendos potius domino, quam alii: cui accedunt nonnulli, quos refert Hermos. numer. 6. Sed adeo recepta est præfata Bartoli opinio, ut in praxi ab illa recedere non sit tutum, ut sentiunt Guttier. & Mexia ubi proximè. Ea sic restringi debet, ut illud jus speciale duntaxat competat domino locanti, non conductori, qui fundum sublocat. Hermos. num. 11. Surd. conf. 205. à n. 24. Gratian. disceptat. cap. 149. num. 10. Idem dicendum decessionario, cum Hermosilla, Gratiano, Mexia num. 112. & aliis.

Ibi: *Nam etsi emphyteuta ipsius rei.*

36 Emphyteuta invenditione fructuum quos ex re emphyteutica percipit, tenetur præponere dominum directi domini cæteris emptoribus pro eodem pretio. Ita tenent communiter Scribentes, ut Parlador. different. 109. §. 1. n. 5. & 6. ubi alios refert, asserens omnium esse communem opinionem. Sed contrarium cum D. Covar. tenent alii. Gratian. n. 8. Mexia n. 112. Valasc. de jur. emphyt. q. 24. in fin. quod verius videtur de jure, tamen in vasallo aliud doceat Gregor. Lop. in d. l. 55. Partit. gloss. 1. quem cum aliquibus sequitur Hermosill. in addit. ibi. n. 7.

Verf. *Secundò etiam Bartoli.*

37 Ubi colonus juxta communem Bartoli sententiam cogitur domino fructus vendere, percipere debet pretium idem, quod alius offerebat, quanvis justum excedat, fraude cessante. Guttier. d. q. 49. n. 2. Mexia n. 113. cum seqq. Sed hoc oportet limitari quoties frumento, vel aliis fructibus pretium est legitime constitutum; nam si hoc, quod justum est, offerat dominus, preferri alii debet etiam plus exhibenti; nam in pretio legali nullus toleratur excessus, ita ut vel pro minimo actio competat læso, sicuti ex pluribus observavimus supra lib. 2. cap. 3. n. 7. nec habenda est ratio damni venditoris, qui pluris venundare poterat, cum inique aliquid ultra taxam perciperet, quod in utroque foro reddere tenebatur, ut prædiximus d. n. 7. Ita sentiunt Mexia d. concl. 5. num. 124. & 125. Bobad. sup. n. 56. agentes de retractu, de quo paulò post.

Verf. *Tertiò mihi probatissimum.*

36 Consule quos laudavimus supra, n. 32. qui hæc latè prosequuntur ad probandum jus prælationis illud competere civibus adversus externos & advenas, ubi annonæ necessitas instat.

Verf. *Quartò, præmissa hac sententia.*

38 Ubi civis intra modicum tempus judicis arbitrio definiendum, aut intra novendum à perfecta venditione, ut videtur Guttier. d. q. 50. accedit retracturus frumentum extero venditum, tantum pretii nomine exhibere debet, quantum emptor numeravit venditori, tamen si excessus intervenit. Verum si ex intervallo, termino retractus elapsus, advena, fame suadente communitatis, compulsus venundet frumentum, quod comparaverat, cum sit venditio à priore omnino distincta, pretium justum juxta tempus coactionis reddendum est illi, non inspecto an pluris, vel minoris emisit. Quæ D. Covarruv. nos edocet, cui consentiunt aliqui mox recensendi, & Guttier. dicta quest. 49. num. 2.

39 Sed quid dicendum, si pretium lege præscriptum frumento, vel aliis fructibus contractantes transgrediantur, & advena aliquid ultra taxam emens, persolverit, num civis tantum reddere tenebitur? De quo fusè Mexia d. conclus. 5. ex num. 114. qui num. 124. versic. Item in eo casu, ita distinguunt. Aut venditor haberi potest, qui restituat quod supra pretium legale percepit: aut haberi nequit. Priore casu retrahens solum tenetur solvere juxta taxam, posteriore etiam excessum præstabit, ne emptor duplici gravetur onere, & frumento carere, & partem pretii amittere. Sequuntur Hermos. in l. 3. gloss. 1. n. 80. tit. 5. part. 5. Bobadill. sup. de cap. 3. num. 56.

40 Mihi sanè videtur distinctio D. Covar. tradita supra, num. 38. locum etiam obtinere, quanvis pretium frumenti legitimum existat, atque ita si civis retrahat, præcisè tenebitur ad solvendum pretium adhuc ultra taxam, quod advena pro frumento numeravit, sive venditor haberi possit, sive non rejecta Mexia distinctione; ipsèque retrahens agere poterit adversus eum qui vendidit ultra taxam; quia emptor ex natura retractus indemnus, debet relinqui perinde ac si nunquam emisit: nec cogendus est litigare, ac sumptus litis expendere, atque contra propriam venire conventionem, quod viros honestos dedecet. Nec imputandum est illi, quia ultra taxam emerit, quandoquidem suam vexationem redemit, cum dominus frumenti minoris vendere renuisset; aliàs si possit, minoris emeret.

41 Sed si non retractus jure, sed post non modicum tempus advena ob publicam egestationem frumentum ultra pretium legitimum emptum venundare compellatur, si tunc taxa observetur, eam transgredi non licebit, nec exigere supra pretium currens, quanvis pluris emisit, secundum tradita num. 38. nam si valor frumenti auferretur, lucrum excedens taxam, & pretium quod præstitit perciperet; & sicut commodum, ita & damnum debet reportare, l. Secundum naturam, de reg. jur. quod in retractu locum non habebit, ubi duplex vendi-

venditio non contrahitur, sed retrahens loco ejus qui emit, subrogatur.

minus vendere servitutum altius non tollendi. Molin. disp. 341. num. 2.

Ad Num. 7.

42 Pietatis intuitu, ac religionis favore invitatus quisque vendere compellitur, veluti prædium urbanum, vel rusticum pro constructione, vel ampliatione Ecclesiæ, aut monasterii, sive hospitalis; summa enim ratio pro religione facit, l. Sunt. persona 43. de religiof. & sumpt. funer. Cujac observat. lib. 3. cap. 22. Faber in ration. ejusdem legis. Sic docent Molin. de justit. & jure, disp. 341. num. 2. Sanch. consil. moral. lib. 2. cap. 4. dub. 27. num. 1. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 21. n. 14. Gregor. Lop. in l. 3. gloss. 1. tit. 5. p. 5. Ant. Gom. variar. l. 2. cap. 2. num. 51. Mastrill. decis. 280. n. 1. Gasp. Anton. Theaur. qq. forens. l. 1. cap. 64. n. 6. Ponte de potest. Proreg. tit. de abundantia civit. §. 4. num. 1. Cacer. variar. part. 1. cap. 13. n. 132. & penè innumeri, quos cumulant. D. Frass. de Regio patron. Indiar. cap. 84. ex num. 84. Barbosa collect. l. invitum, num. 4. C. de contr. empt. Hermos. in l. 3. gloss. 1. num. 32. tit. 5. p. 5. qui duo latissimè rem illustrant.

43 Sed hic observare placet nonnulla. Primum, an Ecclesia cogatur vendere propter alterius utilitatem? Affirmativam sustinet Hermos. numer. 50. Barbosa num. 11. Negativam Valenzuela conf. 18. Distinguit Mastrill. sup. à num. 88. ut Ecclesia minus privilegiata compelli possit, magis privilegiata postulante. De quo etiam consulendi Giurba decis. 86. num. 15. Ricc. decis. 59. part. 3. Videtur maximè inspiciendum quanta sit necessitas Ecclesiæ petentis, & quale præjudicium negantis. Secundum, quod Nobilis non tenetur venundare Ecclesiæ favore domum antiquam familiæ illustris. D. Frass. cum aliis. num. 70. Contra tenent ex nonnullis Barbosa num. 10. Hermos. n. 49. Sed durus sermo hic videtur, etsi Religioni favorabilis. Vide infra, n. 59. Tertiò ambigi solet, utrum ex hac vel alia simili causa coactus si aliquis vendat gabellam, vulgò alcavala, pendere atringatur? Et non deberi ex multis probat Sanch. d. dub. 27. n. 2. Parlador. quotidianar. lib. 1. cap. 3. n. 17. Mathienz. in l. 7. gloss. 3. n. 18. tit. 11. lib. 5. Recop. & est communis. Dissentiunt tamen aliqui, ut Lassarte de decim. vendit. cap. 19. Guttier. de gabell. quest. 22. Hermos. in l. 3. gloss. 6. in fin. tit. 5. p. 5. ubi concludit, venditori absque onere gabellæ justum pretium relinquendum, ultra quod emptor gabellam exfolvet.

Ad Num. 8.

44 Ob publicam utilitatem privatus vendere constringitur ædes, agrum, & alia hujuscemodi, ut ad carcerem, mœnia, vel horrea publicæ annonæ ædificanda, vel ut furca collocetur: quod prænotavi sup. n. 2. ac tenent proximè laudati, num. 42. & plurimi apud D. Frass. n. 66. & Bobadill. Politic. lib. 3. cap. 5. n. 26.

Ibi: *Septimò eadem opinio.*

45 Nemini licet sic ædem ædificare, ut è fenestris prospicere valeat interiorem Religiosorum, aut Monialium habitationem, de quo Hermosill. d. gloss. 1. n. 44. cum seqq. Padilla in l. Altius, n. 20. C. de servit. & aqua, Ant. Gom. in l. 46. Taur. ex num. 5. & 9. Quod altitudo ædificii privati noceret Ecclesiæ, aut alii pio loco, cogetur do- D. de Faria Nova Addit. ad Covar. Tom. II.

Verf. *Cæterum si controversiam.*

46 Communem sententiam traditam supra, n. 42. D. Covar. impugnat, ac ejus fundamenta evertere intendit, ut ostendat, nullo jure probari. De intellectu legis Locum 17. de usufruct. videndus Anton. Fab. in rational. ibi.

Verf. *Item communis sententia.*

Ad l. 2. §. Locum, de religiof. & sumpt. funer. vide Fab. in ration. ibi, & in d. §. Locum.

Verf. *Sic nec Jurisconsulti locus.*

46 Ad legem Si quis sepulchrum, de religiof. & sumpt. funer. consule Fab. in rational. Anton. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 51. Padilla in l. per agrum. n. 15. C. de servitutib. Valenzuela conf. 18. à num. 6. Verum si vicinus adire non valeat suum fundum, nisi transeat per alienum, compelli potest dominus ad vendendam servitutum itineris ob publicam utilitatem, ne cultura impediatur Hermos. ex aliis in l. 3. gloss. 1. num. 23. tit. 5. p. 5. Cevall. commun. contra commun. q. 906. num. 350. Boer. decis. 322. Urfill. ad Afflict. decis. 265. n. 113. Barbosa collect. d. l. Invitum, n. 19.

Verf. *Rursus quod attinet.*

47 Quanquam dominus vendere servum cogi non possit, cui libertas ab alio est relicta, si tamen aliquis communem habens servum, ei concesserit libertatem compellatur alter dominus partem, quam obtinet, pro iusto pretio cedere. Molin. de just. & jur. disp. 341. num. 3. Cujac. ad tit. C. de commun. serv. manumiss. Gregor. Lop. in l. 2. gloss. 2. tit. 22. p. 4. Anton. Gom. var. lib. 2. cap. 2. num. 51. verf. Secundo infero, Pichard. in §. num. 6. Inst. de donat. Hermosill. in l. 3. gloss. 3. num. 1. tit. 5. part. 5. D. dac. Perez in l. 2. ad fin. verf. Secundus casus, tit. 23. lib. 2. ordinam Azeved. in l. 15. num. 6. tit. 13. lib. 8. Recop. Cevall. ubi proximè, quod probatur ex l. 3. tit. 5. part. 5. & §. fin. Institut. de donat. & procedit tamen cupiens servum fieri liberum, minimam partem in eo habeat. Anton. Gom. in l. 70. Taur. num. 27. Hermos. n. 2.

48 Jure nostro Regio libertatis favore dominus servum Maurum vendere compellitur, quoties opus sit, ut captivus Christianus redimatur, l. 3. tit. 11. lib. 1. Recopilat. Molin. d. disp. 341. n. 3. Barbosa ubi proximè.

49 Ex decisione dictæ legis l. C. de comm. serv. manumiss. infertur communiter, quod si quis habens domum communem, intendat in eo loco Ecclesiam, aut alium pium ædificium erigere, compellatur focus partem suam iusto pretio vendere: quod D. Covarruv. obiter præmisit num. 7. & hic tacitè probat, & expressè sic tenent Gregor. Lop. in l. 2. gloss. 2. tit. 22. part. 4. Anton. Gom. d. numer. 27. verf. Ex quo infert ibi, Hermos. sup. num. 3. & alii.

Verf. *Sexta ratio poterit refelli.*

50 Adde Anton. Gom. ubi proximè, Morl. Empor. Jur. tit. 9. quest. 1. à num. 7. ac per me tradita n. 2. Sed